

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. לפי שאין משלמין חומש על כפירת שעבוד קרקעות.....2
- ב. לא שנא גזילה קיימת ולא שנא שאין גזילה קיימת אינו צריך לילך אחריו לשמא תייקר לא חיישינן.....2
- ג. גזל שלש אגודות בשלש פרוטות והוזלו ועמדו על שתים אם החזיר לו שתים חייב להחזיר לו אחרת.....3
- ד. גזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך טעמא דאיתיה בעיניה הא ליתיה בעיניה ... בעי שלומי.....4
- ה. גזל שתי אגודות בפרומה והחזיר לו אחת מהן ... גזילה אין כאן השבה אין כאן.....5
- ו. נזיר שגילה ושייר שתי שערות לא עשה ולא כלום ... גילח אחת ונשרה אחת ... אף על פי ששער אין כאן מצות גילוח אין כאן.....6
- ז. חבית שניקבה וסתמוה שמרים הצילוה בעי רבא אנף חציה מהו ... חבית שניקבה וסתמוה שמרים הצילוה פקקה בזמורה עד שימרח היו בה שתים עד שימרח מן הצדדים ובין זמורה לחבירתה.....7
- ח. שורי גנבת והוא אומר לא גנבתי מה טיבו אצלך שומר חנם אני עליו חייב שהרי פטר עצמו מגניבה ואבידה.....8
- ט. שומר שכר אני עליו חייב שהרי פטר עצמו משבירה ומתה שואל אני עליו חייב שהרי פטר עצמו ממיתה מחמת מלאכה.....9
- י. שורי גנבת והוא אומר לא גנבתי מה טיבו אצלך ... שומר חנם אני עליו ... ונשבע והודה יכול יהא חייב ... פרט למודה בעיקר ... ההיא דקאמר ליה הילך כי קאמינא דקיימא באגם ... אתה מכרתו לי ... דא"ל לא נתתי לך דמי שקיל תורך וזיל ... שבועה אבידה מצאתי ולא הייתי יודע שהיא שלך שאחזירנה לך.....10
- יא. המשביע עד אחד פטור.....10
- יב. דבר הגורם לממון ... לאו כממון דמי.....11
- יג. הכופר בפקדון נעשה עליו גזלן וחייב באונסין.....12
- יד. ושכנגדו חשוד על השבועה כיצד אחד שבועת העדות ואחד שבועת הפקדון ואפילו שבועת שוא.....13
- טו. בכפירה הוא דאיפסיל ליה ... דקאי באגם דלאו כפירה הוא דסבר אשתמיטנא ליה אדאזילנא ומייתנא ... הכופר במלוה כשר לעדות.....14

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

דף קה.

א. לפי שאין משלמין חומש על כפירת שעבוד קרקעות

העבדים והשטרות¹ והקרקעות אין בהן תוספת חומש בכופר בחיוב שחייב לחבירו והודה², שנ' (ויקרא ב פסוק כא) וְכִחַשׁ בְּעֵמִיתוֹ בְּפָקְדוֹן, כל האמור בענין מטלטלין הוא וגופן ממון יצאו קרקעות ועבדים שהוקשו לקרקעות ויצאו שטרות שאין גופן ממון.

ב. לא שנא גזילה קיימת ולא שנא שאין גזילה קיימת אינו צריך לילך אחריו לשמא תיקר לא חיישינן

כבר התבאר לעיל דף קנ: שאין הגנב³ והגזולן חייב להמציא הגניבה לבעלים⁴, אבל צריך להודיעו שהגניבה בידו⁵, אולם י"א⁶ שחייב לצאת ידי שמים לרדוף אחריו, גם לאיי הים.

¹ רמב"ם הלכות גזילה ואבדה פרק ח הלכה יד

² אלו שהוכיר ז"ל אין נשבעין עליהם כדאיתא בשבועת הדיינין (דף ל"ז:) וכיון שכן אין בהם חומש אפילו נשבע דחומש לא אתי אלא במלתא דשייך ביה חיוב שבועה ובפירוש אמרינן בהגזול (דף פ"ה) לפי שאין משלמין חומש על כפירת שעבוד קרקעות וזאת היא הטענה וכן פירשו שם רש"י והר"א ז"ל ובפירוש שנינו כן בברייתא פ' הגזול ע"פ רבנן מיעטו באלו מדין חומש מן הכתוב. מ"מ שם. ובאור שמח שם הקשה "נפלאותי, דלפ"ז אם טענו מטלטלין וקרקעות ביחד, דנשבע על הקרקעות מדין גזול, ואחרי זה הודה שעל הקרקעות נשבע לשקר חייב לשלם חומש, ודבר זה לא נזכר בשום מקום". ועיי"ש מש"כ

³ שו"ע ונו"כ שסז א

⁴ (והסמ"ע שם כתב הטעם משום תקנת השבים, והש"ך כתב שבגמרא מוכח שמדינא אינו צריך (עי' מנ"ח מצוה רל),

⁵ רמ"א שם, וכתב הסמ"ע שמלשון הטור משמע שאפילו הנגזל במקום רחוק צריך לשלוח ולהודיעו, אלא שאינו חייב לטפל ולשלוח ולקבל אחריות הגזילה, ובדעת הרמב"ם כתב שא"צ לטרוח ולהודיעו, אא"כ הוא במקום קרוב חייב להודיעו, אבל הש"ך כתב שלכו"ע אינו יוצא עד שיודיע לו (וכתב החזו"א ב"ק סימן כ סק"ח שאינו חייב להוציא הוצאות כדי להודיע, ודלא כדמשמע מדברי הש"ך), ועכ"פ לצי"ש חייב לכו"ע, ועי' בביאור הגר"א ובקצה"ח שם סק"א וסק"ג. ועיין הלכה למשה גזלה ואבדה פרק ז הלכה יג אות ט שיש אומרים דמ"מ יודיענו לו כך וכך גזלתך בא וקחנה מאתי וזלת אם הודה לפניו קודם שהלך מאתו וצריך להודיעו בפירוש כל מה שגזל ממנו דאל"כ אינו יוצא בהודאתו אבל לרדוף אחריו פטור אפילו מידי שמים וכ"ש כשלא הודה אלא שבאו עדים

⁶ בש"ך סק"א כתב שאפילו לצי"ש אינו חייב לרדוף אחריו. ובנה"מ סימן עו סק"י כתב שלצי"ש צריך להשיב הגזילה לידו, ועי' בפתחה שם,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ואם הבעלים נשאר במקומו והגזול הלך למקום אחר, י"א⁷ שחייב לחזור למקומו להשיב הגזילה. וי"א⁸ שאינו חייב אלא יודיע לבעלים שהגזילה אצלו כנזכר.

ג. גזל שלש אגודות בשלש פרוטות והזולו ועמדו על שתיים אם החזיר לו שתיים חייב להחזיר לו אחרת

בשהזול החפץ⁹, מחזיר הגזילה כמות שהיא ואומר לו הרי שלך לפניך, ואינו צריך להשלים הפחת. אולם אם גזל גזל ג' חפצים שווים שלשה פרוטות, והזולו והרי שלשתן שוות ב' פרוטות, והחזיר לו שתיים בעין¹⁰, למרות ששווי השלישית כעת אינה שווה פרוטה מחמת ההזולה, חייב להחזיר השלישית הואיל ובתחלתה היתה שווה פרוטה¹¹.

וכ"ש אם גזל אחת שווה פרוטה והזולה צריך להשיב אותה וגם אם אינה בעין את דמיה שווה פרוטה כמו שהיתה מתחילה, וכן אם גזל שתי אגודות שוות שתי פרוטות והזולו ועמדו על אחת והחזיר לו אחת, שצריך להחזיר לו גם השניה שהרי לא קיים מצות השבה כלל¹².

⁷ בסימן שפו סק"ח כתב הש"ך שחייב השבת גזילה היא להשיבה למקום שנמלכה, ולפי"ז צ"ל דמ"ש שאינו חייב לדרוף אחריו, היינו כשהגזילה במקום שגזל אלא שהגזול הלך אח"כ למקום אחר, אבל אם הגזול הלך עם הגזילה למקום אחר והגזול נשאר במקומו אה"נ שחייב מדינא לטרוח ולהמציא הגזילה למקום שגזל, ולכן גם בההיא דזרק מטבע לתוך הים (שו"ע סימן שפו סעיף א) צריך לטרוח ולהוציאה מן הים, ואף לדברי המהרש"ל שם שבמטבע אינו חייב לטרוח אלא הבעלים טורח והוא משלם ההוצאות, אפשר דהיינו דוקא כשהמטבע לפניו, אבל כשהולוכו למקום אחר מודה המהרש"ל שצריך לטרוח ולהשיבה למקומה, ושוב ראיתי שכן כתב בערוה"ש ובמנח"פ. פתחי חושן חלק ה פרק ד הערה יא

⁸ בנה"מ סימן רלב סק"י כתב בהדיא שאפילו הולוכו הגזול למקום אחר פטור מלהחזירו משום תקנת השבים, ומדבריו שם משמע שבהלואה חייב להחזיר על הוצאותיו מדינא דגרמי, וכן במזיק, ודוקא גזול שנתכוין לגזול לעצמו פטור, ולדבריו צריך לומר דשאני התם גבי מטבע, אף על פי שהגביהה ודינו כגזול, מ"מ אינו כגזול ממש שהרי נתכוין לזרוק לים ולא עשו בו תקנת השבים, ולכן סובר הש"ך שצריך לטרוח ולהוציאה.

⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

¹⁰ לרבנותא נקט ג' אגודות כו', דאע"ג דכבר קיים מצות השבה במה שהחזיר שתיים אפ"ה צריך להחזיר השלישית, כן כתבו התוס' [ב"ק ק"ה ע"א ד"ה אמר]. סמ"ע שם ח

¹¹ דכיון דבשעת גזילה היה אגודה שווה פרוטה, אף על גב דכי מחזיר האגודה גופה מיפטר מפילו מחזירה בשעת הזול דאין בו שווה פרוטה, אינו אלא משום דיכול לומר הרי שלך לפניך, אבל כל זמן שאינו מחזירה יש עליו חיוב פרוטה. ומשום הכי כי מיתבד או נאנס דמשלם כשעת הגזילה צריך לשלם פרוטה.

¹² סמ"ע שם ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ד. גזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך טעמא דאיתיה בעיניה הא ליתיה בעיניה ... בעי שלומי

כבר התבאר לעיל דף צו: שאם נפחתה הגזילה¹³ בפחת שאינו ניכר, והיא בעי¹⁴, כגון חמץ ועבר עליו הפסח¹⁵, מחזיר הגזילה כמות שהיא ואומר לו הרי שלך לפניך, ואינו צריך להשלים הפחת¹⁶.

¹³ שו"ע ונו"כ שסג א

¹⁴ אם החפץ בעין אלא שנשתנה, שוב אינו נפטר בהש"ל, דאינו כעין שגזל, וכ"כ בשו"ת אחיעזר ח"ג סימן פב, ועוד כתב דכיון שנשתנה קונה למפרע משעת גזילה להתחייב באונסין, עיין שם שהאריך בזה

¹⁵ ואף על פי שאסור בהנאה מ"מ אין איסורם ניכר שדומה לחמץ שלא עבר עליו הפסח, ויש לעיין בזמננו שבדרך כלל יש היכר בין חמץ למצה. כתב בקצה"ח בשם חק יעקב שאם תבעו בתוך הפסח אינו נפטר בהש"ל, לפי שהכל מצווין לבערו וכאילו שרוף דמי, ונמצא שאינו מחזיר לו כלום, וכמו שאמרו גזל חמץ ובתוך הפסח בא אחר ושרפו פטור דהכל מצווין לבערו ובשו"ת נוב"ק או"ח סימן כ כתב שגם בפסח נפטר בהש"ל, ועי' בנוב"ת או"ח סימן סה אות ט, וגם בבית מאיר כתב שגם בפסח נפטר בהש"ל, ומפרש מ"ש ועבר עליו הפסח, היינו שעת איסורו. ובאמרי בינה דיני פסח סימן יב כתב בדברי הח"י דתליא בפלוגתא אי איסור הנאה חשיב שלו, דאי לא חשיב שלו ואפ"ה יכול להפטר בהש"ל, א"כ ה"ה תוך הפסח נמי, אבל אם נאמר דחשיב שלו, כיון דמצווה לבערו לא נפטר בהש"ל,

¹⁶ כתב בערוה"ש בשם ש"ג פ' הגזל דמה שגזלן נפטר בהש"ל בהיזק שאינו ניכר הוא משום תקנת השבים, או משום דגזילה לא שכיחא ולא קנס, וצ"ע שהרי בגזיקין קי"ל דהיזק שא"נ לאו שמה היזק מדאורייתא, והתם לא שייך תקנת השבים, ולכאורה עיקר הטעם הוא משום שהוא בכלל כעין שגזל, אלא כונת הש"ג להסביר למה לא גזרו בגזלן כשם שגזרו בגזיקין. במשל"מ פ"ג מה' גזילה ה"ד הוכיח לשיטת רש"י שלא אמרו שגזלן נפטר בהש"ל אלא בדאיכא תרתי לטיבותא, שהוא א"נ וגם נעשה ממילא, אבל אם הוא היזק ניכר אף שנעשה ממילא, או שעשה בידים אף שהוא אינו ניכר חייב, דלא גרע ממטמא ומדמע שחייב אף שהוא א"נ, ומחדש עוד מסברא דאע"ג דבמטמא ומדמע אינו חייב אלא במזיד, ובשוגג פטור אף על פי שעשה בידים, היינו דוקא כשלא בא לידו בתורת שמירה או בתורת גזילה, אלא הלך ושימא טהרות חבירו, אבל בגזלן ושומר אף בשוגג חייב, משום דבעי למיעבד השבה מעליא, וכיון שהזיקו בידים לא מצי מימר הש"ל, עיין שם, ובשער המלך חולק וסובר שאף כשעשה הגזלן אומר הש"ל. ועי' שו"ת בית יצחק יו"ד ח"ב סימן קד אות ה. בדברי חיים דיני נזקי ממון סימן יב (מבן המחבר, וחזר וכ"כ באמרי בינה דיני דיינים סימן לב) מצדד לומר דאף שגזלן נפטר בהיזק שא"נ בהש"ל, לא עדיף ממזיק היזק שא"נ לרבנן שחייב עכ"פ מדיני שמים, ובשד"ח כללים מערכת הה' כלל צד כתב בשם עמודי אור שגזלן עכו"ם אינו נפטר בהש"ל. בפת"ש סוף סק"א ציין למ"ש בנחלת צבי סימן שסו שאם כפר ונשבע שנתחייב בהשבה מעליא, שדעת הרא"ש שאינו נפטר בהש"ל, אבל היש"ש סובר שגם בנשבע נפטר, ועי' משל"מ פ"ג מה' גזילה הלכה ה שהאריך בזה, ועי' נחלת צבי שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"נ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

אבל אם אינו בעין, ואפילו אח"כ נאבד באונס, אף על פי שאילו היה בעין היה נפטר בהשבה כמו שהוא, עתה אינו יוצא בהשבת דמים אלא כשווי בשעת גזילה¹⁷, וכן אם הוזל ואינו בעין משלם כשעת הגזילה¹⁸,

ה. גזל שתי אגודות בפרוטה והחזיר לו אחת מהן ... גזילה אין כאן השבה אין כאן

הגזול פחות משהו פרוטה, אף על פי שעבר¹⁹ על איסור גניבה וגזילה מן התורה²⁰, בין מישראל גדול ובין מקטן²¹, אינו בתורת השבה²².

¹⁷ שו"ע ונו"כ שסג ב

¹⁸ וכתב במחנ"א ה' נזקי ממון סימן א שאפילו רוצה להחזיר חפץ כזה שגזל, אינו יכול לפטור עצמו בכך משום שאין זה כעין שגזל, ועי' שו"ת בית אפרים חו"מ סימן ד, ובסימן ה כתב שאם היה שוה זוז ובשעת שבירה ד' זוז והוזל שוב בשעת תשלומין, יכול לשלם כשער הוזל, משום שעיקר חיוב דשעת שבירה הוא מדין מזיק (עיי' לעיל הערה כ), והרי במזיק סובר המחנ"א שיכול לפטור עצמו בחפץ כזה, כמ"ש בה' נזקי ממון שם

¹⁹ שו"ע ונו"כ שמח א גבי גניבה ושנט א גבי גזילה

²⁰ ואסור משום חצי שיעור, עי' שער המלך פ"א מה' חמץ (ועיי' בהגהות שבסוף ספר דברי חיים שכתב בשם ברית אברהם לחלק בין לאו דגזילה שהוא ניתק לעשה ואין בו דין מלקות כלל, שהצי שיעור אינו אסור מה"ת, משא"כ בגניבה שאינו ניתק לעשה אלא ניתן להשבון, שיש בו דין מלקות ויש איסור חצי שיעור, וחידוש הוא שלא משמע כן בפוסקים), וכתב בערך ש"י סימן ו דפחות מש"פ לאו משום מחילה הוא אלא כדבר שאין הבעלים מקפיד, ומ"מ לא הוי שלו, דומיא דגזל עכו"ם, עיי' שם ובהסכמת המהרש"ם לערך ש"י חו"מ מ"ש בזה, ועי' אמרי בינה דיני דיינים סימן יב ובנחל יצחק סימן ו. והב"ח בסימן שמח כתב שפחות מש"פ אסור משום צערא וממילא הוי בכלל גזל, עיי' שם

²¹ שו"ע ונו"כ שמח ב

²² שו"ע ונו"כ שם ב, ובמנ"ח מצוה קל האריך בטעם הדבר, ומצדד לומר שלדעת הפוסקים שיש קיום מצוה בחצי שיעור, ה"נ ישנו במצות השבה (קצת משמע כן בסמ"ע סימן שסז סק"ז), ומ"מ מסיק שבמצוה שבממון אין מצוה בחצי שיעור, ולדעת הסוברים שבפחות מש"פ אינו בהשבה משום מחילה, א"כ בגזל חש"ו דלאו בני מחילה נינהו חייב, והעלה עוד נ"מ בין הטעמים, לענין אם נקרא שלו (עי' אמרי בינה במפתחות לדיני יום טוב סימן כא ובמנח"פ בשירי המנחה לסימן שס), וכן אם גזל חצי פרוטה היום ולמחר עוד חצי פרוטה (בדברי מלכיאל ח"ב סימן עח הוכיח דפחות פחות מש"פ מצטרפים לחיוב השבה. ובהגהות חכמת שלמה סימן שסא כתב שמ"מ אם תפס הנגזל גזל פחות מש"פ אינו חייב להחזיר, שיכול לומר לא מחלתי, ועוד אפשר שכל גזילה בפחות מש"פ חייב לצי"ש, ובחיוב לצי"ש מהני תפיסה. ובמחנ"א ה' גזילה סימן ח מסתפק כשאין הנגזל יודע שנגזל, שאין כאן טעם מחילה, ואף על פי שבוודאי ימחול, הו"ל כיאוש שלא מדעת, ונראה מסקנתו שמעיקר הדין לא קנה הגזלן וברשות בעלים קיימא, ומהאי טעמא סובר הרמ"ה שאם נתייקר אח"כ חייב להחזיר, ואפילו לדעת הטור שא"צ להחזיר, מ"מ לא קנאו הגזלן, ומ"מ אינו בתורת השבה, ועי' בהגהת בן המחבר, ועי' דברי חיים דיני גניבה סימן ב ובאמרי בינה במפתחות לדיני יום טוב סימן כא ובדיני דיינים סימן יב, נחל יצחק סימן עג סעיף יט ענף ד, מנ"ח מצוה יא. בקצה"ח סימן פח כתב שהגזול כלי, אף על פי שאין בה ש"פ חייב בהשבה, ואם נאבד ב"ד נזקקין לגבות דמיו. ולכאורה אם מטעם מחילה הוא, מאי נ"מ אם הוא כלי, וצ"ע. פתחי חושן חלק ה פרק ד הערה פ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

היה שוה פרוטה בשעת גזילה²³ ואח"כ הוזל ועמד על פחות מש"פ, או שהחזיר, או שמחל לו חלק מהגזילה, ולא נשאר ש"פ, כל שבשעת גזילה נתחייב בהשבה אינו נפטר עד ששייב הכל, ומ"מ במקום שנשבע ונתחייב לטרוח להשיב הגזילה, כמבואר לעיל דף קג: אם לא נשאר שוה פרוטה אינו חייב עוד לטרוח²⁴.

אם נשאר פחות מש"פ ואח"כ נתייקר, י"א²⁵ שא"צ להחזיר, וי"א²⁶ שצריך להחזיר, אבל אם בתחלה גזל פחות מש"פ ונתייקר לכו"ע א"צ להחזיר, שמיד שנגזל מחל לו ובדבר העומד להתייקר אפשר שלכו"ע חייב להחזיר²⁷.

ו. נזיר שגילח ושייר שתי שערות לא עשה ולא כלום ... גילח אחת ונשרה אחת ... אף על פי ששער אין כאן מצות גילוח אין כאן

כבר התבאר במסכת נזיר דף מ. שנאמר בפרשת נשא (שם פסוק יג יח) זאת תזרע הנזיר ביום מלאת ימי נזרו וגו' וגלח הנזיר פתח אהל מועד את ראש נזרו וגו' נצטוה הנזיר לגלח ראשו²⁸, ולהביא קרבנותיו במלאת ימי נזרו.

וכשהוא²⁹ מגלח³⁰ אינו מגלח אלא בתער, ואם גילח שלא בתער, או שהניח שתי שערות לא עשה כלום.

²³ שו"ע ונו"כ שם ג ד עי' בב"י ובלח"מ פ"א מה' גזילה ה"ו. ובדברי חיים דיני גזילה סימן לו מביא דעת כמה פוסקים שא"צ להחזיר כלל

²⁴ שו"ע ונו"כ שם ב ג

²⁵ הטור בשם ר"י

²⁶ הטור בשם הרמ"ה ונראה שבלא נשבע לכו"ע אינו חייב בהשבה, אבל בערוה"ש כתב שדלעת הרמ"ה צריך להחזיר.

²⁷ פתחי מחושן שם הערה פג מהמנח"פ

²⁸ ומבואר הוא כי לנזיר שני גלוחים, גלוח טומאה והוא אמרו (שם) וכי ימות מת עליו, וגלוח טהרה והוא אמרו יתעלה (שם) וביום מלאת ימי נזרו, ואין ראוי שימנו שני גלוחים אלו בשתי מצות לפי שגלוח טומאה הוא מדין מצות נזירות כי מצות עשה שלו הוא שירבה פרע בקדושה כמו שבאר אותו ודן אותו הכתוב בזה ואמר שאם נטמא במת בימי הנזירות יגלח ויביא קרבן ואז ישוב ויגדל פרע בקדושה כבתחלת מנין ימי הנזירות שחייב נפשו ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה צג

²⁹ רמב"ם נזירות פרק ח הלכה ו

³⁰ רמב"ם הלכות טומאת צרעת שם הלכה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ובדף מב: שם התבאר שנוזר שגלח והניח³¹ שתי שערות, וצמח ראשו כולו וחזר וגלחו עם אותן שתי השערות, הרי זה קיים מצות גלוח. אך אם³² גילח רק את אותן שתי שערות, מספק לא קיים מצוות גלוח.

גלח אחת ונשרה אחת, הרי זה קיים מצות גלוח, נשרה אחת וגלח אחת אין באן מצות גלוח.

ז. חבית שניקבה וסתמוה שמרים הצילוה בעי רבא אגף

חציה מהו ... חבית שניקבה וסתמוה שמרים הצילוה

פקקה בזמורה עד שימרח היו בה שתיים עד שימרח מן

הצדדים ובין זמורה לחבירתה

כל הדברים המקבלים טומאה כולל גם כלים נטמאים באוהל המת. אולם אין כלי נטמא אם הוא סגור על ידי מכסה ההדוק אליו³³, שנאמר (במדבר יט פסוק טו) וְכָל כֵּל פְּתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צִמִּיד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא הָאֵם אִם יֵשׁ צִמִּיד פְּתִיל טָהוֹר הוּא מְטוּמָאֵת אַהֲלָהּ, ומציל מה שבתוכו³⁴, ודוקא כלי חרס³⁵ שנטמא מתוכו ואין נטמא מגבו, שיש עליו צמיד פתיל ואין הטומאה

³¹ רמב"ם הלכות נזירות פרק ח הלכה ז

³² ברמב"ם שם לא הזכיר זאת ועיין בסף משנה שהביא איבעיא דאביי ופירוש התוס' שחזר וגילחן לאותן שתי שערות לבד מי אמרינן אותה תגלחת שתי שערות לאו כלום הוא הואיל וכשגילחן ראשו מלא שער עכ"ל. וכתב דהרמב"ם השמיטו דממילא משמע שאחר שכתב דבחזר וגילח כל ראשו עם אותם שתי שערות קיים מצות גלוח הא אם לא גילח אלא אותן שתי שערות לבד לא קיים מצות גלוח.

³³ יש מכסה הסוגר על כלי באופן הרמטי עד שתוכו מבודד מכל אשר בחוץ ואף על פי כן אין המכסה מחובר אל הכלי מבחינת החומר. במקרה זה הרי כאן "פתיל" שאיננו "צמיד". ואם יקחו חומר רך העתיד להתקשות וימרחו אותו על שטחי המגע, יהיה ה"פתיל" גם "צמיד": המכסה הסוגר יהיה מחובר עם הכלי מבחינת החומר. וכן שנינו במסכת כלים י, ב: "במה מקיפין? בסיד ובגפסים בזפת כו' בכל דבר המתמרח; אין מקיפין לא בבעץ ולא בעופרת מפני שהוא פתיל ואינו צמיד". נמצאת זו הוראת "אשר אין" – צמיד פתיל עליו: שאינו סגור ומסוגר על ידי מכסה המחובר אליו. מובן מאליו שגם מכסה זה חייב להיות עשוי מחרס או מחומר אחר שאינו מקבל טומא. רש"י הירש במדבר פרק יט פסוק טו/

³⁴ אולם אינו מציל מלטמאות אחרים אם היה בתוכו טומאה.

³⁵ שמדובר בכלי שהטומאה יכולה להגיע אליו רק דרך החלל הפנימי הפתוח, משום שאין הכלי נטמא במגע מצידו החיצוני. ומכאן שמדובר כאן בכלי חרס שכבר נאמר עליו (ויקרא יא, לג) שהוא "מיטמא מאורו" ואינו "מיטמא מגבו".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

יכולה להגיע לאוירו טהור באוהל המת והוא מציל את כל אשר בו מן הטומאה.

חבית חרס המוקפת³⁶ צמיד פתיל שניקבה מצדה וסתמו שמרים את הנקב, הציל³⁷, אגף חצי הנקב בטיט, וסתם חציו בשמרים ה"ז ספק אם הציל³⁸ אם לא הציל.

סתם את הנקב בזמורה אינו מציל עד שימרח מן הצדדין, סתמו בב' קסמים עד שימרח מן הצדדין ובין זמורה לחבירתה, וכן נסר שנתון על פי התנור ומירח מן הצדדין הציל, היו שתי נסרים עד שימרח מן הצדדין ובין נסר לחבירו.

דף קה:

ח. שורי גנבת והוא אומר לא גנבתי מה טיבו אצלך שומר חנם אני עליו חייב שהרי פטר עצמו מגניבה ואבירה

כל מי שיש ממון חבירו בידו, בין פקדון בין מלוה, או שגזלו או עשקו, או מצא לו אבדה ולא החזירה, וכיוצא בזה, ותבע ממנו ממון שיש לו בידו וכפר בו, אם נשבע ל³⁹ על שקר על ממון שכפר בו הרי זה עובר בלאו אחר ועל

³⁶ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק כב הלכה ח

³⁷ שמרים הוי מירוח טוב, וקמ"ל דאע"ג דהצמיד פתיל אינו על דופן החבית אלא מתחת הדופן. ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת מת סימן מח סעי' ז

³⁸ והקשו בתוס', מאי בעיא היא זו ולמה לא תועיל דהרי אין כאן נקב ע"ש. וצ"ל דהכי קמיבעיא ליה, דבאמת סתימת שמרים סתימה חלושה היא כמובן. ומצינו בפ"ק דיבמות [ט"ו א] דלענין הכשר לא הוי סתימה, אלא דמ"מ להציל מטומאת אהל הוי סתימה. ולכן י"ל דכשכל הנקב סתום בשמרים עומד בסתימתו משא"כ חצי נקב אינו עומד בסתימתו דבעינן שכל צדדי הכלי יחזיקו את השמרים דאז מחזיק א"ע, וי"ל דלהכי תנן חבית שנקבה וסתמוה שמרים הצילוה ולא תני זה במגופה כשסביבה שמרים הוי צ"פ, אלא משום דבמגופה לא מהני דהוה כאגף חציה. מיהו אפשר לומר דלאו דווקא הוא ולכן איבעיא ליה. ולפ"ז מה שכתב הרמב"ם מן הצד, דווקא הוא, לאפוקי במגופה לא מהני דהוה כאגף חציה וכו'. ערוה"ש העתיד שם ח

³⁹ רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פרק ז הלכה א ב, והלכות שבועות פרק א הלכה ח מ,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

זה נאמר (שם) וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ זו אזהרה לנשבע על כפירת ממון, ושבועה זו היא הנקראת שבועת הפקדון⁴⁰.

וכל מי שנתחייב ממון לחבירו הישראלי וכפר בו ונשבע על שקר הרי זה חייב להחזיר לו הקרן שכפר בו שהרי גזלו הוא כמו שהתבאר, עם תוספת חומש, וחייב בקרבן אשם ודאי בין שהיה מזיד בין שהיה שוגג, שנאמר (שם פסוק כג) וְהָיָה כִּי יִחַטֵּא יָאִישׁ וְלֹא נֹאמַר בּוֹ וְנַעֲלַם מִמֶּנּוּ לַחֲיִיב מִזִּיד כְּשׁוֹגֵג. והוא הנקרא אשם גזלות. אחד הגזול או העושק או הגונב או שהלוהו או שהפקיד אצלו או מצא אבדה וכחש בה או שהיתה ביניהן שותפות ונשאר לו אצלו ממון או שעשה לו מלאכה ולא נתן לו שכרו, כללו של דבר כל שאילו הודה חייב לשלם בדין, וכפר ונשבע, משלם קרן וחומש שני' (שם ה פסוק כא כב) וְכִחֵשׁ בְּעַמִּיתוֹ בַּפִּקְדוֹן או בְּתִשּׁוּמַת יָד או בְּגִזְלָה או עֲשֵׂק אֶת עַמִּיתוֹ. או מִצָּא אֲבֵדָה וְכִחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שִׁקְר וְגו'.

לפיכך הגונב שור⁴¹ חבירו ותבעו ואמר לו שורי גנבת והוא אומר לא גנבתי, מה טיבו אצלך אתה הפקדתו אצלי ונשבע, והודה, חייב בשבועת הפקדון, שהרי הרויח בהכחשתו שאילו הודה שגנבו היה חייב לשלם דמי השור מכל מקום, ועכשיו שאמר פקדון הוא הרי פטר עצמו בכפירה זו מן הגנבה ומן האבדה שאם גנב השור או אבד אחר הודאה זו היה פטור מלשלם.

ט. שומר שכר אני עליו חייב שהרי פטר עצמו משבורה ומתה שואל אני עליו חייב שהרי פטר עצמו ממתה מחמת מלאכה

וכן אם טען ששומר⁴² שכר הוא או ששכרו ונשבע והודה, חייב בשבועת הפקדון שהרי פטר עצמו מן השבורה ומן המיתה, וכן אם טען ואמר השאלתו

⁴⁰ אע"פ שהיא כוללת מלוה ועושק וגזל ואבדה כדמפרש בקרא נקראת שבועת הפקדון לפי שהיא מצויה וכוללת יותר ופתח בה קרא. רדב"ז שבועות שם

⁴¹ רמב"ם הלכות שבועות פרק ח הלכה ח

⁴² שם הלכה ט והרמב"ם לא הזכיר שוכר אלא רק שכרו לשמרו וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

לי ונשבע, והודה, חייב בשבועת הפקדון שהרי פטר עצמו מן המיתה בשעת המלאכה.

י. שורי גנבת והוא אומר לא גנבתי מה טיבו אצלך ...
שומר חנם אני עליו ... ונשבע והודה יכול יהא חייב ...
פרט למודה בעיקר ... ההיא דקאמר ליה הילך כי קאמינא
דקיימא באגם ... אתה מכרתו לי ... דא"ל לא נתתי לך
דמי שקיל תורך וזיל ... שבועה אבידה מצאתי ולא הייתי
יודע שהיא שלך שאחזירנה לך

אם אמר לא גנבתי⁴³, אבל אתה הפקדתו אצלי, או שכרתני לשומרו, או השאלתהו לי, והרי שורך לפניך, קחהו ונשבע על זה, והודה הרי זה פטור משבועת הפקדון, שהרי הודה בקרן ולא פטר עצמו בכפירה זו מכלום.

וכן אם אמר לו אתה מכרתו לי, ועדיין לא נתתי דמיו אם תרצה קח דמיו, או הרי שלך לפניך, או שאמר לו אתה נתתו לי בשכר מלאכה שאעשה לך אם תרצה שאעשה לך, או קחנו ולך, תועה בדרך מצאתיו ולא ידעתי שהוא שלך, עכשיו שידעתי קחנו ולך, או שאמר אחר פרתי רץ והרי הוא לפניך, ונשבע על כל טענה מאלו והודה, פטור משבועת הפקדון, שהרי לא פטר עצמו מכלום, וחייב בשבועת ביטוי שהרי נשבע על שקר.

יא. המשביע עד אחד פטור

עדים שידעו עדות ממון, שאחד חייב כסף לחברו, וכשדרש מהם התובע שיבואו ויעידו לטובתו בבית הדין, נשבעו לו שאינם יודעים לו עדות, הרי הם חייבים קרבן "עולה ויורד", שנאמר (ויקרא ה פסוק א, ו - יב) וְנִפְשׁ כִּי תִחָטָא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רֵאָה אוֹ יָדַע אִם לֹא יִגִּיד וְנָשָׂא עֹנֹו, וגו', וְהָיָה כִּי יֵאָשֵׁם וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלָיָהּ. וְהָבִיִּא אֶת אֲשָׁמוֹ וגו' נִקְבָּה מִן

⁴³ שם הלכה י יא

הלכות הדרה היומית

מסכת בבא קמא

הצאן בשבועה וגו', ואם לא תגיע ידו די שעה ויהביא את אשמו אשר חטא שתי תרים וגו', ואם לא תשיג ידו לשתי תרים וגו', ויהביא את קרבנו אשר חטא עשירת האפה סלת לחטאת.

נצטוונו בזה שאדם שהשביע עדים שיעידו על תביעה או מספר תביעות שהוא תובע מחברו, אם העדים לא פירטו בשבועתם את התביעות, אלא אמרו: "שבועה שאין אנו יודעים לך עדות", אינם חייבים אלא משום שבועה אחת, אך אם הם פירטו בשבועתם את התביעות חייבים הם על כל אחת ואחת בפני עצמה.

אין העדים חייבים משום שבועת העדות אלא אם כן נתבעו להעיד על דבר שיש בו תביעת ממון, ונשבעו לשקר שאינם יודעים עדות זו, אבל אם נתבעו להעיד על דבר שאין בו תביעת ממון, ונשבעו לשקר שאינם יודעים עדות זו, אינם חייבים משום שבועת העדות⁴⁴.

השביע עד אחד⁴⁵ שיעיד על פלוני שחייב ממון, וכפר בו שאינו יודע עדות זו, והשביעו, פטור העד משבועת העדות, שאין עדות עד אחד מחייבת ממון, ולמרות שאם לא היה נשבע זה שצריך להעיד נגדו⁴⁶ היה משלם, ואם כן יכל לגרום חיוב ממון בעדותו, דבר הגורם לממון היא ולא כממון דמי.

יב. דבר הגורם לממון ... לאו כממון דמי

כבר התבאר במסכת פסחים דף כט: ולעיל דף עא: ודרה צח: שדבר שאין לו שיווי עכשיו, אבל הוא גורם לממון מצד שלאחר זמן יהיה שוה ממון⁴⁷, נחלקו

⁴⁴ אין העדים חייבין בשבועת העדות אלא ע"פ עשרה דברים ואלו הן: שיתבעם התובע, ושתהיה עדות ממון, ושיהיה ממון המטלטל, ושיתחייב הנתבע לשלם בעדותן לכד אם העידו, ושיכפרו אחר שתבען התובע, ושיכפרו בבית דין, ושתהיה שם שבועה בשם או בכינוי, ושתקדם ידיעת העדות לשבועה, ושייחד עדיו בעת השבועה או בעת התביעה, ושתהיה השבועה בלשון שהן מכירין אותה. רמב"ם שם פרק ט הלכה יג

⁴⁵ רמב"ם שם פרק י הלכה ה

⁴⁶ רדב"ז שם

⁴⁷ כגון קדשים שחייב באחריותם או שור הנסקל שהועד בבית שומר, שיכול השומר להחזירו לבעלים ונפטר, או שגזל חמץ ועבר עליו הפסח, שנפטר הגזלן בהשבת החמץ מדין הש"ל, ונמצא שאין ממון זה שוה לכל העולם רק לשומר לפטור עצמו ממון גמור, שכל שאינו מחזירו בעין אינו נפטר בהש"ל, ובא זה והזיקו ועתה חייב השומר ממון גמור, וע"י קצה"ח סימן רצא סק"ד ובנה"מ שם ס"ק יא, וכתב שם דכל שיש צד ספק בממון

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומית להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרה היומי

מסכת בבא קמא

בו תנאים, לדעת ר' שמעון כממון הוא וחכמים סוברים שאינו כממון ונחלקו הפוסקים הלכה כמי, ודעת רוב הפוסקים שהלכה כחכמים⁴⁸.

יג. הכופר בפקדון נעשה עליו גזלן וחייב באונסין

תבע המפקיד פקדונו וכפר בו השומר⁴⁹, אפילו לא נשבע⁵⁰, נעשה עליו⁵¹ כגזלן⁵², וחייב אפילו באונסין⁵³.

לא הוי בכלל דבר הגורם לממון, וגם מדד"ג פטור משום דלא ברי הויקא. ובנמרא שם אמרו שהגזול חמין ובא אחר ושרפו תוך הפסח פטור לכו"ע שהכל מצווין עליו לבערו, וממילא גם לגזלן עצמו אינו שוה ממון, ועי' להלן. ועי' שו"ת שו"מ מהדו"ב ח"ד סי' קפ.

⁴⁸ ש"ך סי' שפו סק"א וס"ק יא שכן הסכמת הפוסקים, ואף על גב דבעל התרומות (שער נ"א ח"ו סי' ח') כתב בשם הראב"ד דאנן ס"ל כר' שמעון דאמר כממון, כבר נחלקו רוב הפוסקים והעלו דקו"ל כרבנן. קצות החושן סימן שפו ס"ק ז משמע מדברי הרא"ש שעכ"פ בכלל גרמא בנזקין הוא, ובסק"י הביא הש"ך דעת הראב"ד ובעה"ת שדינא דגרמי ודבר הגורם לממון דין אחד הוא, ומאן דמחייב בגרמי סובר שדבר הגורם לממון כממון דמי, אבל אין כן דעת רוב הפוסקים. ועיין פתחי חושן חלק ו פרק ג הערה נח.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ רצד א

⁵⁰ סמ"ע שם ב

⁵¹ במנחת פתים (סימן רצד) דן ג"כ בדברי הפוסקים הנ"ל, ותמה בעיקר הדין דכופר בפקדון שנעשה גזלן, במה קנה להיות כגזלן, וכמ"ש גם בקצה"ח (סימן שמח סק"ב) שגם גזלן ממש צריך מעשה קנין, וע"כ צריך לומר דכופר בפקדון גזילה"כ הוא שא"צ קנין, ודוקא בכופר בפני ב"ד, אבל שלא בפני ב"ד, וכ"ש כשאינו כופר אלא מדרחהו, מסקנתו כהקצה"ח שאינו נעשה גזלן.

⁵² כתב בכנה"ג (סימן רצב הגה"ט אות ג) בשם הרדב"ז שלא אמרו בכופר בפקדון שנעשה גזלן אלא לתועלת המפקיד, שיהא השומר חייב באונסין, אבל אין המעות אצלו בגזל ממש שיהא בע"ח או כתובת אשתו גובה מהם, וכתב עוד בשם הרדב"ז שגם אינו זוכה בשבח שע"ג וכ"ש ביוקר.

⁵³ ובחידושי רעק"א מסתפק כשהיתה עומדת באגם בשעת כפירה, ואין כאן מעשה קנין, אם מתחייבובסימן צב (סעיף ד) כתב הרמ"א שאם כופר בפקדון ורוצה לשלם, אף על פי שעובר משום לא תחמוד, אינו נפסל לשבועה, ונראה שלענין חיוב אונסין הו"ל ככופר בפקדון, דכיון שכפר בגוף הפקדון ונתכוין לגזולו, אין התשלומין נחשבים כהשבת הפקדון, וה"ז כגזול ע"מ לשלם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ודוקא הכופר⁵⁴, אך המעכב פקדונו אינו חייב באונסין⁵⁵. אולם אסור לעכב פקדון⁵⁶ חבירו עבור חוב⁵⁷.

יד. ושכנגדו חשוד על השבועה כיצד אחד שבועת העדות ואחד שבועת הפקדון ואפילו שבועת שוא

החשוד על השבועה⁵⁸ אין משביעין אותו שום שבועה, שהתורה פסלתו בפסוק (שמות כג פסוק א) אַל תִּשֶׁת יָדְךָ עִם רֵשָׁע וְגו', לפיכך אין משביעין אותו לא שבועת התורה מן התורה ולא שבועה של דבריהם מדבריהם, ואפילו אם אומר התובע אני אקבל שבועתו אף על פי שהוא חשוד, אין שומעין לו כיון שהתורה פסלתו.

⁵⁴ כתב התשב"ץ (ח"ב סימן רסו) בראובן שנתן זהב לאומן לעשות טבעות, והיה דוחקו לעשות הטבעות או שיחזיר לו הזהב, ונמשך זמן רב, ובינתיים נאנס הזהב, ומסיק שאם היה דוחקו לעשות הטבעות והאומן מחמת מרדתו לא עשה, עדיין דין אומן עליו שהוא ש"ש, אבל אם מחמת שעבר הזמן שוב לא רצה בעל הזהב בטבעות כי אם שיחזיר לו, פסק מלהיות אומן ודינו כמעכב פקדון שלא ברצון המפקיד שחייב באחריותו, שהרי בפשיעת עיכובו נאנס, ע"כ. והביאו בקצה"ח (סימן רצד סק"א), וכ"כ בשם הר"ש דוראן (סימן נ). ותמה הקצה"ח שלא מצינו שיתחייב באונסין אלא בכופר בפקדון, אבל לא במעכב, וכמ"ש בשו"ע (סימן עב סעיף מג) בשם הרא"ש שאם מעכב המלוה המשכון לאחר פרעון ודוחהו בלך ושוב למחר אינו אלא כדין ש"ש, עיין שם. ונראה מדברי הנה"מ (סימן קלג סק"ח) שהסכים לדעת הקצה"ח. ועיין באמרי בינה (דיני עדות סימן לד) בשם שו"ת הרדב"ז (ח"א סימן רב) שאם מעכבו בשביל חוב אחר שיש לו עליו, נעשה הפקדון כמשכון, ואם טוען שאינו רוצה להחזיר נעשה גולן ואפילו אמר היום איני רוצה להחזיר כי אם למחר, ה"ז גולן באותו יום, ועי' שו"ת מהרש"ם (ח"ה סימן נב) שהאריך בזה, וכתב שיכול המוחזק לומר קים לי כהפוטרים.

⁵⁵ להלכה לענ"ד, שהמעכב פקדון מפני שחושש שיתחייב לו בעתיד, אם עשה מעשה קנין נראה מדברי מהרי"ט שנעשה גולן, ואילו הרא"ה ששון מסתפק בזה, ואם לא עשה קנין, לכו"ע אינו מתחייב, אפילו בנדון המהרי"ט שתבעו ועיכבו. ואם מעכב הפקדון עבור חוב שכבר חייב לו, אם תפסו לגוביינא ה"ז כאילו נהפך להיות שלו, אפילו בלא מעשה קנין, ואם תפסו למשכון עד שיפרע לו, דינו כמלוה על המשכון, ואין כאן לא שליחות יד ולא גזילה. פתחי חושן חלק ג פרק ב הערה ל

⁵⁶ והרמ"א בסימן עב סעיף יז כתב שיש תקנה שלא לעכב חפץ של חבירו הבא לידו דרך שאלה או פקדון (וכתב בביאור הגר"א שהוא תקנת ר"ת, ובחידושי רעק"א כתב בשם באר הגולה ביו"ד סימן שלד שיש ע"ז חר' דר"ת), ומ"מ יכול המלמד לעכב הספרים בעד חוב שכר לימוד. ובשו"ת בית אפרים חו"מ סימן עו כתב שלא אסרה תורה אלא תפיסה בכת, אבל בדרך הערמה אפשר שמותר, וכעין זה כתב החכמת שלמה בגליון השו"ע סימן ד.

⁵⁷ בקצה"ח (סימן ד) כתב כן בשם הוזהר

⁵⁸ שו"ע ונו"כ צב א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ונקרא חשוד מי שנשבע פעם אחת לשקר, אחד שבועת העדות⁵⁹ ואחד שבועת הפקדון⁶⁰, ושבועת שוא⁶¹ וביטוי⁶², ואפילו עבר על החרם שהחרימו הקהל נקרא חשוד.

טו. בנפירה הוא דאיפסיל ליה... דקאי באגם דלאו כפירה

הוא דסבר אשתמיטנא ליה אדאזילנא ומייתנא...

הנופר במלוה כשר לעדות

התובע לחבירו⁶³ מלוה שהלוהו וכפר, אף על פי שמביא עדים להכחישו, אינו חשוד אממונא כל זמן שלא נשבע⁶⁴, שמכיון שמלוה להוצאה ניתנה

⁵⁹ וכי תימא שבועת העדות מאן מוכח שעבר עליה דילמא אישתלאי ולא מזיד הוא, ו"ל דמיירי שהיה העדות כל כך קרוב למעשה שהעיד עליו, שאי אפשר לתלות בו השכחה לא אמרינן בזה דילמא אישתלאי להכשירו. לבוש וסמ"ע שם ב, אבל מדברי הרשב"א שהביא הר"ן שם מוכח דבכל ענין אינו יכול לומר שכחתי, וכן מוכח להדיא בתשובת הרשב"א [ח"ג סי' של"ג] שהביא הב"י סימן ל"ד סעיף ו' [מחודש ז'] והדרכי משה [שם] וסמ"ע שם ס"ק י"ג. ולבאורה דברי סמ"ע סותרים זה את זה, וגם נסתרים ממ"ש הרב סימן ל"ד סעיף ה' דאינו יכול לומר שזוג הייתי דהרשב"א מפיק לה משכחתי. ויש לישב בדוחק, ודוק. וכן דברי העיר שושן סותרין זה את זה מסימן ל"ד [סעיף ה'] לכאן [סעיף ב'], ע"ש. ש"ך שם א

⁶⁰ שלא ראהו בידו בשעת כפירה, אבל אם ראהו בידו דליכא למימר אשמוטי קמשמט, אפילו בכופר נרידא בלי שבועה פסול, רק מיירי דלא ראהו ו"ל אשמוטי קמשמט, ולכך בעינן דווקא שבועה, סמ"ע (סק"ג). וגם פקדון דנקט לאו דוקא, הוא הדין דכפר במלוה ונשבע לשקר ג"כ פסול וחשוד, ושם לעולם שייך אשמוטי עד דמשתבע לשקרא, ובה אפילו היה הדבר משעה שנמסר לו הפקדון עד זמן שבועה זמן רב מ"מ לא אמרינן אשתלי, דרמיה עליו לזכור מה שיש בידו משל חבירו. ואם כן ה"ה בנשבע לפרוע לחבירו לזמן, ועבר הזמן ולא פרע, דאין לו התנצלות דשכח דג"כ רמיה עליו לזכור כמו בפקדון של חבירו כיון דשבועה עליו. אורים ג' שבועת שוא מיקרי, הן שנשבע לשנות את הידוע על עין שהוא אבן, הן שנשבע על דבר הידוע לכל כגון על עין שהוא עין. ושקר, הוא שנשבע על דבר שבשעת שבועה אינו ידוע שמשקר ואח"כ נתוודע שהוא שקר. כן איתא בגמרא פרק ג' דשבועות [כ"ט ע"א] וכתבו רש"י ור' אליהו מזרחי על מה שכתוב בפרשת יתרו [שמות כ' ז'] לא תשא שם אלקיך לשוא, ע"ש. קמל"ן, אף על גב דאינו רע לבריות אלא רע לשמים, מ"מ נחשב חשוד ג"כ לענין שבועות שבינו לבריות. לשון רש"י [שבועות מ"ה ע"א ד"ה ואפילו] ושבועת ביטוי. לשון דקרא בפרשת ויקרא [ה' ד'] הוא, דכתיב לבטא בשפתים להרע או להטיב, שנשבע שאכל ולא אכל או איכא. סמ"ע שם ד ה

⁶² ויש אומרים דוקא בשבועה דלשעבר הוא חשוד, כגון שנשבע אכלתי והוא לא אכל או לא אכלתי ואכל, שבשעה שיצאה השבועה מפיו יצאה לשקר, אבל בשבועה דלהבא כגון שנשבע שיאכל ולא אכל או שלא יאכל ואכל שבשעה שנשבע אינו משקר, אינו נעשה בשביל כך חשוד שיוציא להדיא שבועת שוא מפיו. ולפי זה גם העובר על החרם שנוזרין הציבור אינו נקרא חשוד, דהא לא הוציא שוא מפיו בשעת החרם.

⁶³ שו"ע ונו"כ שם ד

⁶⁴ דכלל טעם דין זה הוא דאחזוקי אינשי בחשודין לא מחזקינן כל זמן שנוכל לתרץ עניניהם, סמ"ע שם יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

אומרים אנו משתמיט הוא ממנו עד שיהיה לו לשלם ולא לכפור ולגזול מתכוין.

אבל הכופר בפקדון הרי הוא חשוד אף על פי שלא נשבע, שפקדון לאו להוצאה ניתן, שאסור לשלוח בו יד, ואם היה נאבד ממנו באותו פעם מה היה צריך לכפור אלא יטעון שאבדו ויפטר, אלא ודאי לגזולו מכוין בטענתו זו. והוא שיש עדים שראו בידו הפקדון בשעה שכפר.

אולם אם לא ראוהו בידו בשעה שכפר⁶⁵ אפשר שלא לגזולו מכוין, אלא שכח להיכן הניחו משתמיט הוא ממנו עד שיחפשנו וימצאנו. ואפילו כשראוהו בידו בשעה שכפר אם לא היה רוצה לישבע ואמר שישלם ואינו נשבע אינו נעשה חשוד, אף על גב שעבר בזה על לאו דלא תחמוד אינו נפסל בכך, שלא תחמוד חושבים אנשים שהוא רק אם אינו משלם אך במשלם חושבים שאינם עוברים.

⁶⁵ וירא שישביענו שבועת השומרים שהיא שבועת התורה, ומשום עלתה על דעתו לכפור ולומר לא הפקדתני שאז פטור משבועה דאורייתא עד שימצאנו ויחזירנו לידו סמ"ע שם יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

